

А. Д. Кухарук, В. П. Гиндич

Миропіль

МИРОПІЛЬ – селище міського типу Романівського району [Житомирської області](#). 2016 з Миропіл. селищ. ради (підпорядк. с. Дертка) та Колодяжнен. (с. Колодяжне) і Малокозар. (села Мала Козара, Олександрівка та Пилипо-Кошара) сільс. рад утвор. Миропіл. селищну об'єднану територіал. громаду (176,7 км²). М. знаходиться на р. Случ (притока Горині, бас. Дніпра), за 80 км від обл. центру та 18 км від райцентру. Площа 8,5 км². За переписом насел. 2001, проживали 5439 осіб (складає 95,6 % до 1989); станом на 1 січня 2017 – 4622 особи; переважно українці (бл. 90 %), є багато поляків (бл. 8 %). Залізнична станція на лінії Козятин–Шепетівка. Знайдено артефакти періодів неоліту, міді та бронзи, трипіл. культури та давньорус. часу. 1896 на обох берегах Случі археолог С. Гамченко виявив 464 кургани 5–7 і 10–13 ст. Під 1195 у літопис. джерелах згадується на цих землях давньорус. поселення Кам'янець. 1195–96 Ростислав Рюрикович з князями Мстиславом, Ростиславом і Святославом спустошили довкола Кам'янця Романів. волость. Під час князів. боротьби за Галич 1207–13 тут знайшли пристанище князь Василько та його бояри. Сюди ж прибув і князь Данило Галицький зі своєю матір'ю. Ці події описані в літописі Руському за Іпатіїв. списком. На поч. 1241 орди монголо-татар знищили Кам'янець і Колодяжин. Рятуючись від частих набігів кочівників, люди оселилися за 1,5 км від Случі на високих глин. горах, що омивалися малими річками Оліївка та Сапогівка (нині Чоботівка). Вперше с. Сапогове згадується в недатованому записі (бл. 1497) Литов. метрики за 1440–98. Після Люблін. унії 1569 навколишні землі відійшли до Польщі, а Сапогове перейменували у М. За писем. джерелами 1585, поселення належало князям Острозьким. 1609–1753 – у складі Остроз. ординації, адміністративно також належало до Полон. волості Волин. воєводства. 1622 було 520 дворів. Жит. брали участь у селян.-козац. повстаннях під керівництвом К. Косинського (1591–93), С. Наливайка (1594–96), Визв. війні під проводом Б. Хмельницького, повстанні на чолі з фастів. полковником С. Палієм (1701–02). Від 1649 М. входив до Білоцерків., від 1657 – до Волин. полків. 1667 за Андрусів. перемир'ям разом з навколиш. селами залишився під владою Польщі; адміністративно належав до Житомир. пов. 1711–12 багато жит. примусово виселили. Згодом почала формуватися євр. громада. Від серед. 18 ст. належав князям Любомирським, шляхтичам Міончинським, Дзедушицьким, Ростворовським і графу Чапському. 1778 король Польщі Станіслав-Август надав дозвіл на проведення у м-ку щотижневих базарів і 12 ярмарків на рік. За 2-м поділом Польщі 1793 М. відійшов до Рос.

імперії. У 19 – на поч. 20 ст. – містечко, волос. центр Новоград-Волин. пов. Волин. губ. На поч. 19 ст. споруджено палац і закладено парк, сад і оранжерею. 1820 зведено костел св. Антонія (зберігся донині, діє громада РКЦ). У 1840-х рр. побудовано папер. ф-ку (нині ПАТ). У травні 1863 полк М. зазнали поразки осн. польс. правобережні повстан. загони під командуванням генерала Ружицького. 1867 мешкали 2995, 1897 – 4914 (з них 1912 євреїв), 1913 – 4891 особа. 1872 прокладено залізницю Бердичів–Шепетівка. 1878 відкрито нар. училище. У 19 ст. також працювали винокур., лісопил. і цегел. заводи, суконна ф-ка, водяний і паровий млини, кам'яний кар'єр; функціонувала пасіка (бл. 2 тис. вуликів); були стайні з чистопород. кінями, зокрема з араб. і англ. рисаками; існували 3 церкви та 2 євр. молитов. будинки, земська лікарня. У 1910-х рр. М. став знач. хліб. ринком Волині; тут проводили щомісячні ярмарки. Під час воєн. дій 1918–20 відбувалися бої укр. і польс. військ з більшов. за контроль над залізнич. станцією. 1923–30 – у складі Житомир. округи; 1932–37 – Київ., від 1937 – Житомир. обл.; від 1926 – Романів. (1933–2003 – Дзержин.) р-ну. 1923–26 – райцентр. 1931 утвор. МТС. Жит. потерпали від голодомору 1932–33 (померли понад 30 осіб; багато врятувалися завдяки близькості М. до залізнич. станції). Понад 140 осіб зазнали сталін. репресій, з них 44 розстріляли. Від 6 липня 1941 до 6 січня 1944 – під нім.-фашист. окупацією. Нацисти вбили понад 1 тис. миропільчан (переважно євреїв). В околицях діяло рад. підпілля. На фронтах 2-ї світової війни загинули 486 воїнів-земляків; у брат. могилах поховано бл. 290 воїнів-визволителів. На їхню честь встановлено 4 пам'ятники та 2 обеліски. Від 1957 – смт (утвор. шляхом приєднання до М. сіл Кам'янка, Старий М. і Новий М.). У тому ж році споруджено Миропіль. ГЕС. У М. і його околицях видобувають граніт і пісок. Пл. лісів 4126 га. У М. – 2 заг.-осв. школи, г-зія, дитсадок; Будинок культури, клуб папер. ф-ки, 2 б-ки, муз. школа, істор.-краєзн. музей; амбулаторія заг. практики сімей. медицини; відділ. 2-х банків. Діє Свято-Михайлів. церква, є 2 протестант. молитов. будинки. Зберігся кам'яний хрест, встановлений у 19 ст. У М. народилися вчений-агроном В. Жаринов, лікар-хірург Т. Кадошук, фахівець у галузі автоматики Ю. Корнілов; письменник-сатирик С. Коваль; артистка, режисер, засл. арт. України К. Стрельцова; дипломат В. Примаченко; учасник 2-ї світової війни, Герой Радянського Союзу В. Тимошук; кер. с.-г. підприємства, Герой Соц. Праці Т. Гиндич; у с. Дертка – ортопед-травматолог В. Дроботун. У серед. 18 ст. мешкав діяч хасидизму Пінхас з Корця. Тут збирала фольклорні матеріали Леся Українка.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Пустовідко С., Розмахова М. Історія села Миропіль [Романів. р-ну Житомир. обл.] // Краю мій, земле моя: Зб. наук. пр. студентів університету. 2006. Вип. 2;
2. Надводнюк В. Романівщина. 2007;
3. Кухарук А. Мій рідний Миропіль: Істор.-краєзн. нариси. 2008;
4. Кондратюк О. Романів та вся Романівщина: Істор. нариси. 2010 (усі – Житомир).

Бібліографічний опис:

Миропіль / А. Д. Кухарук, В. П. Гиндич // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-65366>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).